

Drepturile și vârsta ta

Cu sprijinul financiar al
Programului pentru Drepturi
Fundamentale și Cetățenie
al Uniunii Europene

Manualul a fost realizat în cadrul proiectului:

CHILDREN'S LEGAL EDUCATION
ADAPTED RESOURCES

ECHIPA CARE A ELABORAT MANUALUL ESTE FORMATĂ DIN:

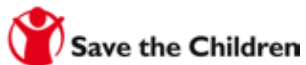
- Organizațiile Salvați Copiii din România și Spania (ONG-uri),
- San Saturnino, o cooperativă socială din Italia,
- Universitatea Anglia Ruskin din Cambridge, Marea Britanie și Colegiul Universitar Artesis Plantijn din Antwerp, Belgia,
- și Observatorul Internațional pentru Justiție Juvenilă, cu sediul în Belgia.

În Marea Britanie, activitățile au fost sprijinite de Consiliul Comitatului Cambridgeshire.

Ne poți trimite opiniile tale despre manual la: info@clearproject.eu

Acest manual a fost elaborat în cadrul proiectului „C.L.E.A.R.: Educație Juridică pentru Copii – Resurse Adaptate” (Children’s Legal Education – Adapted Resources), coordonat de Organizația Salvați Copiii România. Poți afla mai multe despre proiect la: www.clearproject.eu

PARTENERI:

DREPTURILE ȘI VÂRSTA TA

CHILDREN'S LEGAL EDUCATION
ADAPTED RESOURCES

ISBN 978-606-8344-12-6

Introducere

Ai drepturi, iar legile care ți se aplică sunt complexe și se pot schimba. Am pregătit un set de trei manuale pentru a te ajuta să înțelegi drepturile pe care le ai și legile care ți se aplică. Am pregătit aceste manuale cu ajutorul a peste 300 de adolescenți din Belgia, Italia, Marea Britanie, România și Spania.

Am comparat legile din aceste țări membre ale Uniunii Europene și am prezentat diferențele și asemănările în tabele albastre. Astfel poți să vezi ușor cum înțeleg aceste țări protecția ta, dar și responsabilitățile care îți revin. Dorim să te ajutăm să vezi mai ușor cum înțeleg aceste țări să protejeze copiii, dar și cum îi responsabilizează.

Unele informații îți vor părea mai simple, iar altele mai dificile. Aceasta nu este o materie obligatorie. **Nu ne așteptăm să memorezi informația** cuprinsă în manuale. În schimb, ne-am dori să reții că, așa cum a remarcat unul dintre adolescenții pe care i-am consultat, „legile pot fi scutul nostru”.

Vei găsi în manuale unele semne de întrebare de culoare mov. Ele marchează câteva subiecte mai speciale, pe care te încurajăm să le dezbați. Trebuie să ai în vedere că la aceste întrebări nu există răspunsuri corecte sau greșite, ci doar opinii diferite.

Continuă să discuți și să dezbați cu prietenii și colegii tăi, dar și cu profesorii și părinții despre lucrurile pe care le-ai aflat din aceste manuale.

Cel mai bine este să ceri ajutor atunci când ai nevoie. Fii curajos și perseverent. Este posibil ca uneori să nu primești de prima dată ajutorul de care ai nevoie. Nu te da bătut, adresează-te unei alte persoane. În aceste manuale vei găsi și informații despre sprijinul care îți este disponibil, iar acolo unde a fost necesar, am menționat și detaliile de contact ale unor instituții și organizații care te pot ajuta.

Cele trei manuale sunt:

Manualul 1:
Drepturile și vârsta ta

Manualul 2:
Dreptul de a fi protejat împotriva violenței

Manualul 3:
Contactul cu legea

Acesta este unul din cele trei manuale, consultă-le pe celelalte două la:
www.clearproject.eu

Ce poți găsi în acest manual

Ce sunt drepturile și de ce au copiii nevoie de drepturi speciale?

→ Paginile 1-3

Ce presupune vârsta ta?

→ Paginile 5-9

■ Pe măsură ce crești, diferă legile care ți se aplică?

■ Cum ar fi dacă ai trăi în altă țară?

Muncă, bani și timp liber

→ Paginile 11-13

■ Ce drepturi ai?

■ Ce spune legea?

A word cloud centered around the theme of children's rights. The most prominent words are 'Drepturile' (Rights) in a large, dark green font at the top, and 'copilului' (of the child) in a large, red font at the bottom. Other significant words include 'lege' (law) in red, 'școală' (school) in purple, and 'A fi copil' (To be a child) in green. Smaller words include 'timp liber' (free time), 'muncă' (work), 'a crește' (to grow), 'împreună suntem puternici' (together we are strong), 'Convenția ONU' (UN Convention), 'țară' (country), 'autorități' (authorities), 'copii' (children), 'Declaratie familie' (family declaration), 'teme' (homework), 'Italia', 'România' (Romania), 'ne distrăm' (we have fun), 'Marea Britanie' (Great Britain), 'prietenie' (friendship), 'drepturile omului' (human rights), 'articol' (article), 'Spania', and 'Belgia' (Belgium).

Drepturile
a crește
lege
școală
A fi copil
copilului
timp liber
muncă
țară
autorități
copii
Declaratie familie
teme
Italia
România
ne distrăm
Marea Britanie
prietenie
drepturile omului
articol
Spania
Belgia
Convenția ONU
împreună suntem puternici

Ce sunt drepturile?

Știi că toți oamenii au drepturi?

Știi că până la vârsta de 18 ani ai drepturi speciale?

Drepturile omului și drepturile copilului se referă la acele aspecte de care avem nevoie pentru a trăi în siguranță, a fi sănătoși și a ajunge la potențialul nostru maxim de dezvoltare. Drepturile nu sunt dorințe sau ceea ce vrem, ci rolul lor este să ne asigurăm că ne tratăm unii pe alții corect și adecvat.

Cum au apărut drepturile?

În contextul celui de-al doilea război mondial s-au întâmplat lucruri îngrozitoare, iar comunitatea internațională și-a luat angajamentul de a nu mai permite ca asemenea atrocități să se mai producă. Acest angajament a luat forma Declarației universale a drepturilor omului.

De ce au nevoie copiii de drepturi speciale?

Copiii au nevoie de drepturi speciale deoarece trebuie să li se asigure o protecție aparte, de care adulții nu au nevoie. Copiii depind de oamenii din jurul lor, pe parcursul copilăriei. În această perioadă, au nevoie de protecție specială, care să-i ajute să se dezvolte și să devină adulți independenți. Trebuie, totodată, ca la rândul lor să respecte drepturile celor mai vulnerabili decât ei.

Drepturile tale

Drepturile tale sunt cuprinse într-un act internațional care se cheamă Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (în acest manual vom folosi prescurtarea „Convenția”). Aproape toate țările din lume au semnat acest act important.

Convenția cere autorităților să se asigure că adulții îi tratează cu respect pe copiii și adolescenții.

2

DREPTURILE COPILULUI

Să vedem ce spune Convenția

Convenția cuprinde 42 de drepturi care sunt prezentate sub formă de enunțuri numite articole. Niciun drept nu e mai important decât restul, ci toate au aceeași importanță. Mai mult, drepturile se află în strânsă legătură, depinzând unele de celelalte. O țară nu poate alege să respecte doar două sau trei drepturi, ignorându-le pe restul.

Iată unele principii care stau la baza Convenției și care arată legătura dintre drepturi:

Nediscriminarea

Drepturile se asigură TUTUROR copiilor. Așadar, de aceste drepturi trebuie să se bucure toții copiii, de toate rasele, indiferent de limba vorbită, de naționalitatea lor, de cultura sau religia din care fac parte. Nu contează dacă au sau nu o dizabilitate, ce opinii au sau exprimă, din ce familie fac parte, sau unde locuiesc. Nu contează nici dacă sunt băieți sau fete, ori dacă sunt bogați sau săraci. Toți copiii au drepturi!

Toți trebuie să identifice ce este cel mai bine pentru copil

Când adulții iau hotărâri, trebuie să se gândească atent ce impact vor avea aceste decizii asupra copiilor. Acest lucru se aplică mai ales în cazul celor care fac legi și adulților care au putere. Când ne referim la ce este cel mai bine pentru un copil, putem folosi și expresia interesul superior al copilului.

Supraviețuire, dezvoltare și protecție

Copiii trebuie să primească hrană suficientă, apă curată și adăpost. Copiii trebuie să beneficieze de îngrijire, protecție și de posibilitatea de a învăța, crește și a se dezvolta.

Copiii trebuie să participe

Copiii au dreptul să spună ce gândesc, inclusiv despre ce ar trebui să se întâmple în privința lor. Copiii au dreptul ca opiniile lor să fie luate în considerare.

Află-ți drepturile accesând
www.ec.europa.eu/0-18/

Convenția cu privire la drepturile copilului a fost adoptată la 20 noiembrie 1989, la Geneva

Care este legătura între drepturi și legi?

Legile sunt cele care pun în aplicare, în țara ta, drepturile copilului. Legile au rolul de a-ți proteja drepturile. De exemplu, dacă ai o dizabilitate și trebuie să folosești un scaun cu roțile pentru a te deplasa, autoritățile din țara ta trebuie să se asigure că te poți bucura de o viață la fel ca ceilalți copii. Nu este corect ca un copil să nu poată face anumite lucruri doar pentru că trebuie să folosească un scaun cu roțile. Legile sunt cele care pot asigura un tratament corect pentru toată lumea.

Totodată, legile au rolul să protejeze și drepturile celorlalți, nu doar pe cele ale propriei persoane. Nevoile copiilor sunt, în mare parte, îndeplinite prin grija și preocuparea familiei. Prin urmare, legile trebuie să stabilească un echilibru între drepturile familiei și drepturile copilului. Autoritățile trebuie să intervină doar atunci când acțiunile familiei produc un rău copilului.

Au legile impact asupra ta?

Da, chiar și atunci când nu ești conștient de acest lucru. De fapt, legile au impact asupra tuturor, nu doar asupra aceluia care încalcă legea. În cuprinsul legilor putem găsi multe lucruri despre drepturile copilului și despre ce înseamnă să fii copil.

Îmi place să fiu
la vârsta mea!

Ce implică vârsta pe care o am?

*Foarte mulți adolescenți din Europa se bucură
de vârsta lor!*

A fi la vârsta ta

Ce ne spun legile despre vârsta ta?

Până la 18 ani, pe măsură ce crești în vârstă, beneficiezi de aceleași drepturi ale copilului, însă regulile din legi se schimbă în raport cu gradul de libertate de care te bucuri. Legea recunoaște că sunt diferențe între un copil de 7 ani și un adolescent de 15 ani, de exemplu. Pe măsură ce crești, îți dorești mai multă responsabilitate față de propria viață, iar legea trebuie să găsească o manieră prin care să îți se permită un grad mai mare de libertate și posibilitatea de a lua decizii.

Legea trebuie să țină cont de schimbările care apar pe măsură ce crești și te maturizezi. Sunt situații în care ai putea fi pregătit să iei decizii, însă legea să te considere încă prea mic pentru un astfel de pas. Maturitatea și vârsta nu cresc în același ritm pentru toți copiii, iar legea poate părea „stângace”, deoarece, de multe ori, folosește ca reper vârsta, și nu nivelul tău de maturitate.

Alte țări văd lucrurile diferit?

Legile se modifică și se dezvoltă; ele nu sunt statice și nu sunt la fel peste tot în Europa. Legile sunt influențate și reflectă cultura unei țări. Drepturile copilului sunt aceleași, dar, în practică, fiecare țară le interpretează ușor diferit în lege. Verifică în tabelele albastre de la paginile următoare dacă ar fi fost diferit să fi trăit într-o altă țară.

De exemplu, poți să vezi că adolescenții din alte țări, deși sunt de aceeași vârstă cu tine, au uneori de a face cu reguli și legi diferite față de cele din țara ta. În situațiile acestea, gândește-te la ce ar putea fi în spatele diferențelor și analizează modul în care legile încearcă să protejeze drepturile copilului. Poți ajunge uneori chiar să te gândești dacă unele din aceste legi sunt potrivite.

Să vedem ce spun legile

De la ce vârstă poți CONDUCE		
în	vârsta	alte detalii
 Belgia	16 ani	mopede (de ex. scutere) de 50 centimetri cubi (cmc); cu un permis de conducere special (de tipul L) cu un adult prezent; singur dacă treci de o examinarea teoretică și practică.
	17 ani	
	18 ani	
 Italia	14 ani	mopede (de ex. scutere) de 50 cmc (permis de conducere de tipul AM, fără pasageri); ATV-uri (permis de conducere de tipul A1/B1); vehicule obișnuite; vehicule speciale.
	16 ani	
	18 ani	
	20/21/24 ani	
 România	16 ani	mopede (de ex. scutere), ATV-uri și motocicletele de maxim 125 cmc; mașini, motocicletele de putere medie, tractoare; motociclete puternice, dar doar dacă ai deja carnet pentru motocicletele de putere medie de cel puțin 2 ani (altfel, vezi vârsta de 24 de ani); camioane, microbuze, ATV-uri puternice; motociclete puternice (dacă nu ai experiență), autovehicule pentru transport public de persoane (de ex. autobuze și troleibuze).
	18 ani	
	20 ani	
	21 ani	
 Spania	15 ani	mopede (de ex. scutere) de 50 cmc; motociclete de max. 125 cmc; masini; motociclete peste 500 cmc.
	16 ani	
	18 ani	
	20 ani	
 Marea Britanie	16 ani	mopede (de ex. scutere) de 50 cmc; mașini; motociclete de max. 125 cmc; orice tip de motocicletă.
	17 ani	
	17 ani	
	24 ani	

Care este vârsta minimă de CONSIMȚĂMÂNT SEXUAL		
în	vârsta	alte detalii (doar dacă sunt necesare)
 Belgia	16 ani	
 Italia	13 ani	Doar dacă diferența de vârstă între parteneri este mai mică de trei ani. Doar dacă partenerul nu este o persoană aflată într-o poziție de autoritate sau putere în raport cu copilul (poate fi vorba, de exemplu, de o rudă, profesor, preot etc.). Chiar și cu o persoană aflată într-o poziție de autoritate sau putere, exceptând cazul în care acea persoană își folosește autoritatea pentru a obține consimțământul copilului.
	14 ani	
	16 ani	
 România	15 ani	
 Spania	13 ani	
 Marea Britanie	16 ani	Doar dacă partenerul nu este într-o poziție de încredere față de copil. Dacă partenerul este într-o poziție de încredere.
	18 ani	

De ce crezi că diferența de vârstă este atât de mare între țări?
Ce crezi că ar trebui să se înțeleagă prin „consimțământ”?

Legile par să reflecte viziunea fiecărei țări în legătură cu pericolele asociate diferitelor tipuri de vehicule cu motor.
Ți se pare o metodă bună de a concepe legi?

De la ce vârstă poți CĂLĂTORI ÎN STRĂINĂTATE		
în	vârsta	alte detalii (doar dacă sunt necesare)
 Belgia	18 ani	Neînsoțit. Până la 18 ani trebuie să fii însoțit de părinți, sau aceștia pot semna o declarație care să-ți dea posibilitatea să călătorești neînsoțit sau însoțit de un alt adult.
 Italia	14 ani	Dacă ai peste 14 ani și nu ești însoțit de un părinte sau tutore, ai nevoie de o "declarație de însoțire", în care să se precizeze numele persoanei sau instituției în grija căreia te afli, semnată de către părinți și de către autoritățile care eliberează pașapoarte.
 România	18 ani	Neînsoțit. Dacă ai sub 18 ani, îți trebuie permisiunea scrisă a părinților și trebuie să fii însoțit de un adult desemnat.
 Spania	14 ani	
 Marea Britanie	16 ani	Poți aplica, pe cont propriu, pentru obținerea unui pașaport.

Care crezi că sunt motivele pentru care legile limitează libertatea adolescenților de a călători în străinătate pe cont propriu?

Ți se pare rezonabil faptul că legile din Belgia fac diferența între bere și băuturi alcoolice tari?

Ce responsabilități decurg din permisiunea de a cumpăra alcool?

De la ce vârstă se pot CUMPĂRA BĂUTURI ALCOOLICE		
în	vârsta	alte detalii (doar dacă sunt necesare)
 Belgia	16 ani 18 ani	bere; băuturi alcoolice tari.
 Italia	18 ani	
 România	18 ani	
 Spania	18 ani	
 Marea Britanie	18 ani	Dacă ai sub 25 de ani, trebuie să prezinți un act de identitate prin care să dovedești că ai 18 ani.

De la ce vârstă poți VOTA		
în	vârsta	alte detalii (doar dacă sunt necesare)
 Belgia	18 ani	
 Italia	18 ani 25 ani	pentru Camera Deputaților; pentru Senat.
 România	18 ani	
 Spania	18 ani	
 Marea Britanie	18 ani	Cu toate acestea, în Scoția, adolescenților de 16 și 17 ani li s-a dat dreptul să voteze în cadrul referendumului pentru independența Scoției (din septembrie 2014).

Ar trebui scăzută vârsta pentru dreptul de vot?

Este o idee bună să varieze vârsta în funcție de tema supusă votului?

A început iar sezonul culegerii fructelor, inclusiv la ferma bunicului. Îmi place să lucrez împreună cu muncitorii sezonieri, dar nu am voie. Cică sunt prea mic. Care-i problema? Bunicul mă plătește și de banii ăștia pot să-mi iau un smartphone.

În fiecare zi, după școală, mă duc la cumpărături și gătesc pentru mama și surioara mea. Mama trebuie să muncească zilnic și ajunge acasă foarte târziu. Eu mă asigur că bucătăria este curată și că mama are mâncare pregătită, ca atunci când vine să și-o încălzească la microunde. Uneori nu-mi mai ajunge timpul pentru a-mi face toate lecțiile. Dar îmi place să o ajut pe mama. Îmi doresc doar să nu fi trebuit să lucrez până atât de târziu.

**Drepturi și legi –
muncă, bani și timp liber**

Găsirea echilibrului potrivit

Celor mai mulți adolescenți li se cere, de către părinți, să se implice în treburile casnice. Deși acest tip de activitate dezvoltă simțul responsabilității și este de ajutor atunci când te pregătești pentru o viață independentă, unora li se pare nedrept să-și sacrifice o parte din timpul lor liber pentru astfel de treburi.

Există însă și adolescenți care au foarte multe sarcini casnice și responsabilități. De exemplu, unii adolescenți au grijă de membri ai familiei care au probleme de sănătate. Când programul tău este plin de astfel de îndatoriri casnice și responsabilități, ai mai puțin timp la dispoziție pentru studiu și pentru petrecerea timpului liber.

Cei mai mulți adolescenți vor să câștige bani din activități mici sau slujbe ușoare, precum ajutorarea rudelor la diverse treburi sau baby-sitting. Sunt însă și adolescenți care au un program prelungit și muncesc în condiții dificile.

Am putea considera că o astfel de activitate este "exploatare prin muncă"?

DREPTURILE COPILULUI

Să vedem ce spune Convenția

Ai dreptul să fii protejat împotriva muncilor care îți fac rău și îți afectează sănătatea și educația. Dacă muncești, ai dreptul să fii în siguranță și să beneficiezi de condiții specifice de angajare.

Ai dreptul la timp liber și la odihnă.

Oamenii riscă să fie exploatați atunci când muncesc în sectorul informal („la negru”), adică atunci când nu au un loc de muncă legal. Mulți copii și adolescenți sunt plătiți puțin sau nu primesc niciun ban în schimbul muncii lor. În unele cazuri, banii câștigați de copii sunt păstrați sau chiar luați de către adulți.

Putem vorbi despre exploatare prin muncă a copiilor în cazul în care munca îi epuizează pe aceștia și le afectează dezvoltarea mentală și fizică. Când adolescenții efectuează munci periculoase, sau în cazul în care nu le rămân timp și energie pentru a-și face temele, a merge la școală sau a se bucura de timpul liber, se poate considera că dezvoltarea le este afectată.

Să vedem ce spun legile

De la ce vârstă te poți ANGAJA		
în	vârsta	alte detalii
 Belgia	16 ani	La 16 ani poți obține un contract specific pentru elevi.
 Italia	16 ani	Trebuie să ai 16 ani și să fi absolvit 10 ani de educație obligatorie. În plus, trebuie ca, în urma unui examen medical, să fii declarat apt de muncă. Nu poți fi angajat pentru a face activități considerate periculoase sau grele. Sunt stabilite condiții speciale în ceea ce privește munca pe timp de noapte. Trebuie să ai două zile de odihnă pe săptămână, preferabil consecutive și preferabil să includă ziua de duminică. Vârsta minimă pentru ucenicie este 15 ani.
 România	15 ani 16 ani	Cu permisiunea părinților; Fără permisiunea părinților. În nicio situație, munca nu trebuie să-ți pună în pericol sănătatea, dezvoltarea, educația sau pregătirea profesională.
 Spania	16 ani	Cu permisiunea părinților.
 Marea Britanie	13 ani	Cu un permis de angajare emis de către departamentul pentru educație din cadrul consiliului local. Nu poți lucra în fabrici sau pe platforme industriale. Nu poți lucra în timpul programului de școală. Nu poți lucra înainte de 7 dimineața sau după 7 seara.

Dacă vrei să muncești, trebuie să știi că poți găsi protecție în lege.

Ai nevoie de un acord în care să ai încredere sau de un contract de muncă legal, pentru a munci în condiții de siguranță și pentru a nu fi exploatat prin muncă.

Este o idee bună ca adolescenții să poată munci de la 13 ani?

Care sunt avantajele începerii muncii din adolescență și care sunt avantajele amânării acestui pas?

Publicat de:

Organizația Salvați Copiii România

Intr. Ștefan Furtună nr. 3,

sector 1, cod 010899

București, România

www.salvaticopiii.ro

Prima ediție: decembrie 2014

© 2014 Organizația Salvați Copiii România

Titlul: Adolescenții – drepturi și legi. Manualul 1 – Drepturile și vârsta ta

(Titlul în engleză: Children's Rights, Laws and You. Manual 1 – About Rights and Being My Age)

Această publicație este protejată de drepturile de autor, dar poate fi reprodusă prin orice mijloace, gratuit, fără permisiune prealabilă, în scopuri didactice, dar nu pentru revândare. Pentru reproducere în orice alte condiții, este nevoie de permisiunea prealabilă în scris a Salvați Copiii România și poate fi percepută o taxă.

Această publicație a fost produsă cu sprijinul financiar al Programului pentru Drepturi Fundamentale și Cetățenie al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea unică a Salvați Copiii România și nu reflectă în mod necesar opinia Comisiei Europene.

Cu sprijinul financiar al
Programului pentru Drepturi
Fundamentale și Cetățenie
al Uniunii Europene

**CHILDREN'S LEGAL EDUCATION
ADAPTED RESOURCES**

Sunt persoane care nu știu că toți copiii au drepturi speciale.

Sunt persoane care nu știu că au drepturi.

Fii diferit, cunoaște-ți drepturile!

Fii curajos, cunoaște legea!

Acest manual îți poate fi de ajutor